

Az alumínium 25 éve

Az esztendő végén a magyar alumíniumipar kettős jubileumot ünnepel: 25 éve államosították a bauxitbányákat, timföldgyárakat, alumíniumkohókat, és 10 esztendeje, hogy megkötöttük a szovjet-magyar timföld-alumínium egyezményt.

A magyar ipar újjáépítésének időszakában az alumíniumágazat háborús kárainak helyreállítása is lezajlott, s a negyvenes évek végétől hozzáláthatnak az iparág munkásai az ágazat kiépítéséhez a bauxitbányászattól az alumíniumfeldolgozásig.

Az államosítást követő első évtizedben — nem kevés erőfeszítéssel — de bővítették az ágazat valamennyi munkafázisában a kapacitást, s egyben egy kielégítő technológiai, technikai korszerűsítést is végrehajtottak. Ezzel, a negyvenes évek derekától számítva elértük, hogy 1962-re a timföldtermelés a tízszeresére, a tömbalumínium-gyártás az ötszörösére, a feldolgozás teljesítőképességét a négyszeresére emeltük.

Látszott, hogy a bauxitvagyonból futná többre is, futná a hazai és a külföldi keresletből is — ha a bauxitkincs mellé villamos energiánk is lenne. Nem véletlenül alakul a bauxitból a késztermékig az alumínium terméksor világszerte úgy, ahogy alakul: a bauxit árának százszorosa a késztermék ára. Ez az ágazat utolsó egyike a legenergiaigényesebb iparoknak. Amennyi villany kell, hogy a bauxitból timföld legyen, annyit még előteremtett a gazdaság, de hogy a timföldet a kohókban alumíniummá izzítsák — ahhoz már kevésnek bizonyult az ország valamennyi erőművének tudománya. Pontosabban ahhoz, hogy a termelés tovább bővíthessen. 1 tonna alumínium előállításához

ugyanis 15 ezer kilowattóra villanyáram kell. Ott áll tehát a magyar alumíniumipar a vagyonnal a tulajdonában — energiaszegényen.

Ezt a gondot oldotta fel a 10 évvel ezelőtt megkötött szovjet-magyar egyezmény, elhárítva a magyar alumíniumipar további dinamikus fejlődése elől az energiaszegesség gátját. Az egyezmény lényege, hogy a bauxitot a magyar gyárak timfölddél dolgozzák fel, ezt a Szovjetunióba szállítják, ahol a szovjet alumíniumkohókban tömbösítik, s az alumíniumtömböket visszazállítják Magyarországra. Ezzel tulajdonképpen a szovjet gazdaság villamos energiát ad a magyarnak. Az idén például százhatvanöt ezerszer 15 ezer kilowattot. Mert 165 ezer tonna timföldet szállít a magyar alumíniumágazat az idén a szovjet alukohókhoz, és egy tonna timföld feldolgozásához 15 ezer kilowatt energia kell. Évente egy-egy komplett erőművet kap így a magyar gazdaság a szovjet partnertől — alumíniumtömbökbe öntve. Ennek az egyezménynek

köszönhető nagyrészt, hogy ma a magyar bauxitkincs 50 százaléka fémtömbben áll az ipar rendelkezésére, és így a legmagasabb árán — a különböző készletlével fokon álló alumínium félkész és késztermékek forgalmában értékesíthetik. A bauxitkincs fennmaradó másik 50 százaléka is csak 25 százalékot exportálunk bauxitként, tehát nem feldolgozva, a többit timföldként adjuk el.

Az eltelt 10 esztendőben végbenment nagy változás — az iparban és az ország alumínium-felhasználási kultúrájában egyaránt — az egy lakosra számított alumínium-felhasználás alakulása mutatja a legjobban. 1962-ben 4,3 kg-ot fogyasztott az ország alumíniumtermékekből, állampolgáronként. Ma: 10,3 kg-ot. Anglia 8,3-at, Franciaország 8,8-at, Olaszország 7,6-ot. Ez a számsor igazolja: a magyar alumíniumipar 25 év alatt, a KGST tagországok munkamegosztása segítségével, elérkezett ahhoz a teljesítőképességhez, amely a nyersanyagvagyon alapján természetesen.

Magyar kutatások a neutronfizikában

Az idén, augusztusban 24 ország 250 tudósa vett részt azon az ötnapos konferencián, amelynek központi kérdése az volt, hogyan lehet a neutronok segítségével vizsgálni az atommagok szerkezetét.

Az a tény, hogy ezt a konferenciát — éppen a neutronok felfedezésének 40. évfordulóján — Budapesten rendezték, a magyar fizikusok eredményeinek nemzetközi megbecsülését jelenti. A fizikának ezen a területén is sikerült tudniillik a magyar kutatóknak néhány olyan megállapítást tenniük, illetve az ehhez szükséges metodikát kidolgozni, amelyeket nemzetközileg is értékelt új ismeretekkel gazdagítják a tudományt.

Ezek közé tartoznak egyebek mellett a „neutronbefo-

gással” kapcsolatos vizsgálataik. Ha ugyanis kis energiájú, úgynevezett „termikus neutronokkal” bombázzuk különböző atommagokat, a kilőtt neutron behatol az atommagba, ezzel megnöveli annak energiáját, s ez a fölös energia azután a magból gamma-sugárzás alakjában lép ki. A magyar kutatók ezeknek a kilépő gamma-sugárzásoknak különféle tulajdonságait mérik, s a nyert adatokból a kibocsátó atommag tulajdonságaira következtetnek. Ily módon a körülbelül 300-féle atommag közül mintegy 15-nek az energiáját és mozgásának „perdületének” jellemzőit sikerült meghatározniuk.

Az ilyen vizsgálatok azért nagyon jelentősek, mert hozzásegítenek az atommag felépítésének behatóbb megis-

meréséhez, s az alapvető probléma megoldásához, tudniillik az atommagot összetartó erő, az úgynevezett magerő meghatározásához, ami eddig minden tudományos erőfeszítés ellenére sem sikerült. Márpedig az általános törvényszerűség megismerése után hosszadalmas, aprólékos és drága mérések nélkül, pusztán számítással is meg lehetne állapítani az egyes atommagok és rajtuk keresztül a belőlük felépülő anyag tulajdonságait.

Tanulmányozzák a magyar fizikusok az atommaghasadás mechanizmusát is. Jelenleg ugyanis az atomreaktorokat többszörös biztonsággal kell megtervezni és felépíteni pusztán azért, mert a hasadó anyagok tulajdonságait még mindig nem sikerült pontosan megállapítani.

Milyen változások lesznek a nyugdíjrendszerben?

A munkaviszonyban álló dolgozókra és az ipari szövetkezetek tagjaira vonatkozó rendelkezések

Az év végi részesedés kifizetése általában a következő naptári év első negyedének a végén vagy második negyedének az elején történik. Az időközben nyugdíjba menők esetében tehát a nyugdíj megállapításakor ez a munkabéradat még nem áll rendelkezésre. Emiatt évenként több ezer nyugdíjemállapító határozatot kellett utólag módosítani. A tapasztalat szerint az év végi részesedés havi átlagát a nyugdíjazás évében kifizetett, illetve a nyugdíjazás tört évére járó összege csak jelentéktelenül változtatja meg.

Az új rendelkezések szerint az év végi részesedés havi átlagát külön számítják ki, ha a nyugdíj megállapítása közvetlenül a nyugdíjazást megelőző munkabérfelügyeletével történik.

Az év végi részesedés átlagának kiszámításánál azt az összeget veszik figyelembe, amelyet a dolgozónak a munkáltató a nyugdíjazását megelőző négy naptári évben — a három legkedvezőbb év alapján történő munkabérrátágot számítva esetén pedig a kiválasztott három naptári évben — kifizetett. Nem veszik tehát figyelembe a nyugdíjazás évében kifizetett, illetve az erre az évre járó év végi részesedést, de nem veszik figyelembe január 1-től a nyugdíj megállapításáig eltelt töredékidőt sem. A rövidebb idő alapján számított

átlagot, vagyis a 4, illetve 3 évben kifizetett év végi részesedések havi átlagát adják hozzá a teljes idő, vagyis a 4, illetve 3 év és a tört év alapján számított többi munkabérrész átlagához.

A nyugdíj alapját képező munkabérrátágnak ezen a módon történő számítása nyugdíjazását kérő dolgozóra nem hátrányos, sőt azzal az előnnyel jár, hogy a nyugdíj megállapító határozat módosítását utólag nem kell kérni.

A munkabérrátágot számításának és az év végi részesedés figyelembevételének az új szabályait az 1972. december 31-ét követő időponttól megállapításra kerülő öregségi és rokkantsági nyugdíjakra, illetve az ezt követően történt elhalálozás esetén megállapításra kerülő hozzátartozói nyugellátásokra kell alkalmazni. Az új szabályok szerint állapítják meg a munkabérrátágot annak a dolgozónak is, aki a

nyugdíjigényét még az 1972. évben nyújtja be a nyugdíjemállapító szervhez, de a nyugdíjat 1973. január 1-től vagy ennél későbbi időponttól állapítják meg. Nem alkalmaznak viszont az új számítási módot, ha a nyugdíjat 1973. január 1-énél korábbi időponttól kell megállapítani. Ezért annál a dolgozónál, akinek a munkaviszonya 1972. december 31-e előtt szűnik meg, csak abban az esetben állapítják meg az új szabály szerint a nyugdíjat, ha írásban kéri, hogy nyugdíját 1973. január 1-től állapítsák meg. Az a dolgozó, aki ezt kéri, az 1973. január 1-e előtti időre nyugdíjat természetesen nem kaphat. Az, aki már nyugdíjban részesül, illetve akinek 1973. január 1-e előtti időponttól már nyugdíjat állapítottak meg, nem kérheti, hogy nyugdíját a most ismertetett bérrátágszámítási szabályok szerint újból állapítsák meg.

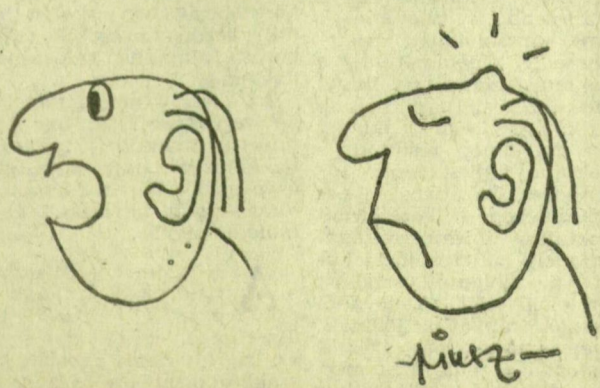
(Vége)

Londonban, hej...

A koronaékek — Tudor-szereket nők is hordozhatják a jövőben a Towerben. Két éve a Tower óreinek általában ször, hogy a gyengébb nem képvisel.

— Tudor-szereket nők is hordozhatják a jövőben a Towerben. Két éve a Tower óreinek általában ször, hogy a gyengébb nem képvisel.

Bírálat, két képben

I. KERÜLET

Házasság: Bodó László és Hódi Mária, Nagy Sándor és Kelemen Janka, Földi Lajos és Demeter Erzsébet, Széll János és Kelemen Borbála, Zombori János és Lakatos Matild, Kéri Mihály és Erdélyi Etelka, Csizsár János és Ungor Margit, Kis László és Ujházi Etelka, Tóth József és Keszthelyi Erzsébet, Kelemen László és Fiskovits Anna, Balog László és Gabonai Mária, Pakai Mihály és Noé Zsuzsanna házasságot kötöttek.

Születés: Frányó Péternek és Bodzási Évának Gábor Lajos, Bito Józsefnek és Török Mariának László, Krizsán Péternek és Pável Eszternek Péter, Papp Sándornak és Kormányos Katalinnak Katalin, Kiss Imrénének és Berki Mariának László Ferenc, Rafael Józsefnek és Rafael Margitnak Neill Iona, Jámbor Györgynek és Soós Mariának Bernadett, Lengyel Istvánnak és Papp Piroskának István Zsolt, Szerencsés-Fekete Józsefnek és Szabó Magdolnának Krisztina, Németh Imrénének és Misur Katalinnak Katalin, Zádori Istvánnak és Peták Gizellának Zsuzsanna, dr. Szabó Tibornak és Veres Emmának Mónika, Berényi Györgynek és Benke Karolinnak György Miklós, Ács Sándornak és Kovács Eszternek Sándor, Kovács Mihálynak és Vakulya Margitnak Zsolt Mihály, Gonda Istvánnak és Pataki Gizellának Gizella, dr. Katona Zoltánnak és Zacher Györgynek Gerda Vanda, Nagy-Berta Lászlónak és Székely Szabó Annának Gábor, Molnár Zsigmondnak és Papp Ágnesnek Róbert Zsigmond, Varga Józsefnek és Abraham Erzsébetnek Zsolt, Varga Józsefnek és Abraham Erzsébetnek Ágnes, Molnár Géznak és Kádár Iónának Krisztina, Font Józsefnek és Györi Bonának Edit, Kopasz Dénes Lászlónak és Seimeczki Terézának Anikó, András Sándornak és Sarnyai Ibolyának Krisztina nevű gyermekek született.

Házasság: Gajdó Lászlóné Zradányi Jullanna, Margit Gábor István, Wlki Aladár Manoné, Juhász Rozália, Csányi Zoltánné Benke Erzsébet, Katona István Béla, Zsolnai Ibolya, Laca Kozma, dr. Gyetrai Andor, Virág Béla, Háhn János, Vár Dezsőné Sebestény Mária, Bakó Károly, Nagy Károlyné Ördög Rozália, Antal Ferencné Balog Olga, Patai Imréné Pálné Pirocska, Révész Etelka, Zsótér Pál

Anyakönyvi hírek

Születés: Frányó Péternek és Bodzási Évának Gábor Lajos, Bito Józsefnek és Török Mariának László, Krizsán Péternek és Pável Eszternek Péter, Papp Sándornak és Kormányos Katalinnak Katalin, Kiss Imrénének és Berki Mariának László Ferenc, Rafael Józsefnek és Rafael Margitnak Neill Iona, Jámbor Györgynek és Soós Mariának Bernadett, Lengyel Istvánnak és Papp Piroskának István Zsolt, Szerencsés-Fekete Józsefnek és Szabó Magdolnának Krisztina, Németh Imrénének és Misur Katalinnak Katalin, Zádori Istvánnak és Peták Gizellának Zsuzsanna, dr. Szabó Tibornak és Veres Emmának Mónika, Berényi Györgynek és Benke Karolinnak György Miklós, Ács Sándornak és Kovács Eszternek Sándor, Kovács Mihálynak és Vakulya Margitnak Zsolt Mihály, Gonda Istvánnak és Pataki Gizellának Gizella, dr. Katona Zoltánnak és Zacher Györgynek Gerda Vanda, Nagy-Berta Lászlónak és Székely Szabó Annának Gábor, Molnár Zsigmondnak és Papp Ágnesnek Róbert Zsigmond, Varga Józsefnek és Abraham Erzsébetnek Zsolt, Varga Józsefnek és Abraham Erzsébetnek Ágnes, Molnár Géznak és Kádár Iónának Krisztina, Font Józsefnek és Györi Bonának Edit, Kopasz Dénes Lászlónak és Seimeczki Terézának Anikó, András Sándornak és Sarnyai Ibolyának Krisztina nevű gyermekek született.

Házasság: Csordás Sándor Pál és Szlovák Zsuzsanna, Virág Zoltán és Igaz Hanna Anna, Menyhart Sándor és Zsibrita Erzsébet Franciska, Lányi István György és Varga Klára, Szabó János és Molnár Margit házasságot kötöttek.

Házasság: Szili Mihály, Csikos Józsefné Kovács Jullanna, Mező Jánosné Dura Viktória, Kiss József, Nagy János, Miklós György meghalt.

III. KERÜLET

Házasság: Kis-Lukács Géza és Török Irén, Galambos Lajos és Mogyorós Olga Lenke, Pataki Tibor és Halm Mária, Illés Tibor és Dura Gyöngyi házasságot kötöttek.

Születés: Orosz Lászlónak és Gémes Rozáliának Judit Krisztina, Nagy Tibornak és Hódi Katalinnak Anikó, Kapás Lajosnak és Csapó Mariának Anita Mária, Monostori Péter Pálnak és Zádori Jullannának Jullanna Zsuzsanna, Szabados Márton Bélának és Magyarai Mária Szabolcs, Dóka Ferencnek és Pintér Irén Erzsébetnek Zsolt nevű gyermekük született.

Házasság: Nagy Pálné Markó Mária, Harkai Bálintné Wagner Erzsébet, Csizmadia Béla, dr. Vitos Pál, Szél Sándor, Váradi Mihályné Lipóczy Julianna, Bőrcsök Szilveszterné Tancs Iona, Lux Ernőné Greif Cecília, Páncsai Gyöngyözé Kaszap Jullanna, Oláh Lajos Gyula, Richter Lászlóné Neumann Iona meghalt.

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

129.

— Sőt! Nagyon örülök — nyújtotta a kezét. — Tessék itt közelebb helyet foglalni. Gyorsabban múlik az idő, ha beszélgetünk egy kicsit.

— Tomanóczy Elemér vagyok — vágta össze a bokáját az ifjú, aki jó módú diáknak látszott, mert kifogástalan, sötétszürke ruha volt rajta, bordó selyemnyakkendőt viselt, ékköves tüllel, szöghaját nagy gondnal, oldalt választotta el. Simára borotvált arca még színészre is emlékeztetett, bár szépen elrendezett fűrtjeit nem bodorította, amit bizonyára nem mulaszt el, ha hódol Tháliának. — Hírlapíró — fűzte még hozzá, de mindjárt enyhítette is túl öntudatosnak tetsző kijelentését. — Persze, még kezdő — magyarázkodott zavart heherészéssel, s leült szemben a képviselővel.

— Ó, újságíró — nevetett föl Bakay. — Talán csak nem ellenzéki?

— Ó, nekem még nincs olyan kialakult politikai nézetem, hogy ilyennek, vagy olyanakk nevezhessem magamat. Egyelőre a Hon-ba írok kis riportokat, színeket, szóval, kezdő újsá-

korlatokat végzek — hebegte az ifjú már-már szinte hamisan ható szerénykedéssel.

— No, a Hon-ba igazán azt írhat, amit akar — hangoskodott derűsen a képviselő —, a mi nagy regényírónk tág keretet szabott politikai felfogásának. Az egykori márciusi ifjú már-már pécovicshangokat hallatt. De mi ezt megbocsátjuk. Lángessz nek mindent szabad.

— De meg az idők is változnak, képviselő úr — jegyezte meg bátorlalanul az ifjú. — Ami kívánatos volt 48-ban, most talán már megfontolandó lenne. Nem?

— S ezt nekem mondja, kedves fiatal barátom — kacagott egyre Bakay —, aki még mindig a 48-as eszmék mellett török lándzsát? Sőt, néha már annál is többet óhajtok. De ön honnan ismer engem?

— Ó — tárta szét a karját az újságíró —, hát a parlamentből, meg újságíró vagyok, igyekszem mindenről értesülni. Nagy tisztelője vagyok a képviselő úr bátor, szókimondó egyéniségének — hízelgett gatlás'alanul, ami persze Bakayt teljesen lefegyverezte.

— S most hová utazik? Nyilván valami szenzációt keres.

— Az ön városába, képviselő úr. Tudok róla, hogy a Tisza folyó egyre jobban árad, egy kicsit körülnézek, s talán írok valami riportot. Jókat biztosan szívesen leközi.

Bakay, aki büszke volt pártatlan karrierjére, s arra a körülményre, hogy ő az első dolgozó ember a magyar Országgházban, boldogan kezdett meggyőződni róla, hogy kezdik már mindenfelé ismerni, sőt elismerni is, rögtön nagyon

rokonszenvesnek találta a fiatal embert, s minden vonatkozásban felajánlotta segítségét. Anynyira megnyerte udvarló, előzékeny modora, hogy habozás nélkül államtisztokat is kiváltott volna, ha az ifjú tovább letegette hiúságát. Bakay különben is fecsegő természetű volt, s mint affajta autodidakta, szívesen magyarázott, tudalékoskodott, de amellet tele volt jószándékkal is, s készségesen öntötte ki a szívét bárki előtt, ha az illető erre igényt tartott. Egy kicsit mámoros volt a társadalmi és politikai problémák fölfedezésétől, s mint a részeg, mindenkit magához ölelt volna a javítás, az orvoslás, a megváltás ígéretével. Nem volt diplomata, nem ismerte a körmönfont elhallgatást, és kétértelmű kijelentéseket, mindig megmondta, amit gondolt, nem is kontórfalazott, eszélyeskedett, hanem nyíltan támadott, inkább sértőn, mint óvatosan, de éppen ezzel hatott a tömegekre, ha néha szöszékre pattant, s meghirdette merész programját. A kitenyészett politikusok ezen csak mosolyogtak, dilettánsnak és hordószónoknak nevezték, de Bakayt annyira áthatotta a meggyőződés és a maga igazának ereje, hogy néha a leokonzervatívabb képviselő is kénytelen volt felfigyelni rá, s utána sem nyilatkozhatott róla közömbösen.

— Szívesen tájékoztatom a kérdéseről, ha óhajtja — mondta máris szöszélyesen, de az ifjú hálaalkövére bár elhárította a segítségét, mondván, hogy ő inkább a városi nép hangulatát, viselkedését szeretné megfigyelni, s arról beszámolni.

(Folytatjuk.)